

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЛЬНИЙ СПІВ

галузь знань – 02 „Культура і мистецтво”

спеціальність – 025 Музичне мистецтво (Сольний спів)

Освітній рівень - Другий („магістерський”)

VI курс

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин зведено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

А. О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни „Сольний спів” для студентів 6 курсу
за спеціальністю 025 „Музичне мистецтво” (Сольний спів) другого
(„магістерського”) освітнього рівня.

Розробник: Гмиріна Світлана Вікторівна, старший викладач кафедри
академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського університету
імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу
Протокол від “6” березня 2017 року № 1

Завідувач кафедри _____ Мерзюк Ю. В. Мерзюк
академічного та естрадного вокалу

©Гмиріна С.В.,2017
©КУ імені Бориса Грінченка, 2017
Інститут мистецтв, 2017

ЗМІСТ:

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	8
I. Опис предмета навчальної дисципліни	9
II. Тематичний план навчальної дисципліни	9
III. Програма	10
IV. Навчально-методична карта дисципліни „Сольний спів”	12
V. Завдання для самостійної роботи	12
VI. Система поточного та підсумкового контролю	14
VII. Методи навчання	15
VIII. Методичне забезпечення курсу	19
IX. Рекомендована література	23

Пояснювальна записка

Робоча навчальна програма з дисципліни „Сольний спів” є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, яка затверджена кафедрою академічного та естрадного вокалу на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, укладена з урахуванням вимог стандарту вищого навчального закладу та повністю відповідає вимогам підготовки фахівців у ВНЗ мистецького спрямування.

При підготовці робочої програми врахований принцип комплексного вивчення студентами спеціальних дисциплін, який передбачає оволодіння ними поряд з естрадним співом низки інших спеціальних дисциплін: майстерності актора, сценічної мови, хореографії, музично-теоретичних дисциплін тощо.

Мета дисципліни - відкрити студентам перспективу професійно розкрити та розвинути свій творчий потенціал, оволодіти всіма можливостями свого голосу, розуміти і виконувати вокальні естрадні твори у збагаченому синтезі музики, слова, пластики, емоційної акторської виразності, допоможе розширенню творчої уяви та вихованню естетичного смаку.

Поряд з практичним навчанням співу, завданням даної дисципліни є виховання у студентів творчої волі, прагнення до самовдосконалення, формування художнього стилю, розширеного світогляду, знайомства з найкращими зразками естрадної та джазової музики, вітчизняних та зарубіжних композиторів.

Робоча програма враховує також вимоги сучасності та зміни, що відбулися у викладанні естрадного співу, специфіку фахової підготовки студентів з мистецького напрямку. Основна робота викладача зі студентами проводиться безпосередньо на заняттях.

Основною формою проведення занять є практичне (індивідуальне) заняття з викладачем, але для творчого осмислення ідей і положень курсу естрадного співу студенти обов'язково самостійно готуються до занять.

До робочої програми додається перелік понять і основних вмінь, оволодіння якими обов'язкове для кожного студента, а також список рекомендованої літератури з курсу „Сольний спів”.

Критерієм оцінки знань, умінь і навичок студента є не стільки обсяг матеріалу, що залишився в пам'яті, скільки вміння його аналізувати, узагальнювати, активно і творчо використовувати в процесі самовираження мистецького задуму на практиці.

Робоча програма навчальної дисципліни „Сольний спів” для студентів 6 курсу за спеціальністю 025 „Музичне мистецтво” (Сольний спів) другого („магістерського”) освітнього рівня і складає: 87 практичних, 51 самостійних годин, 12 годин модульного контролю. У ній подано орієнтовний тематичний план з розподілом навчального часу на вивчення окремих тем за курсами і семестрами навчання.

Визначальна форма обліку успішності студентів – навчальні, тематичні модулі та семестрові екзамени.

Зміст робочої програми обговорено на засіданні кафедри естрадного та академічного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Методичні рекомендації

Теорія естрадного мистецтва полягає в основному з невирішених завдань і проблем. Існують певні думки відносно естетичної самостійності естради : є вона „єдиною” і „новою” чи об'єднує твори різних видів мистецтв. Особливість глядацького сприйняття призводить до того, що артист є автором виконуваних творів, а іноді глядача навіть не цікавить, хто автор, головне - особа-виконавець. Разом з естетичними і психологічними проблемами теорії актуальними виглядають питання громадського функціонування естради. Поява та широке поширення технічних засобів, таких як плеєри, mp3 - і CD - програвачі, наявність комп'ютерної техніки і глобальної мережі інтернет є величезним прискорювачем в поширенні творів естрадної музики. Одночасно ці сучасні засоби поширення музики створили передумови для переважного розвитку одних жанрів перед іншими.

З перших занять викладачу необхідно розвивати у студентів почуття самоконтролю: вміння чути й аналізувати свої недоліки в звукоутворенні, прагнути до чистої інтонації, точного ритму під час співу. За час навчання він повинен мати широку амплітуду творчих емоційних виявлень та найяскравішу, найрізноманітнішу палітру прийомів, тембрів, темпоритмів, психологічних та асоціативних впливів; постійно розвиваючись та видозмінюючись.

Головними завданнями „Сольного співу” є:

- Розкрити та розвинути природні властивості голосу студента в повному діапазоні та найкращому тембровому забарвленні.
- Оволодіти прийомами вокальної техніки, емоційно-динамічною виразністю звуку на основі професійного усталеного дихання, сформувані вокальні навички.
- Розширити музичні уявлення, відчувати музичну форму цілого твору, розвиток та завершеність окремих фраз, логіку розвитку кульмінації.
- Дати студентам відомості про музичну спадщину всіх часів і народів, її величезні пласти – фольклор, класичну джазову й естрадну музику, залучити до культури співочого виконавства та розвинути художньо-виконавський смак на традиціях попереднього історичного досвіду.
- Оволодіти прийомами звукового відображення різних відтінків психологічного стану людини.
- Оволодіти музичною термінологією.
- „Чути інтонацію” як вираз змісту твору, аналізуючи інтонаційний ряд через зіставлення слова з мелодикою, ритмом, теситурою.

- Визначити виховний потенціал, імпровізаційність, звукову специфіку, оригінальну метро-ритмічну структуру естрадної та джазової музики.
- Майбутній фахівець повинен вміти осмислювати та виконувати естрадний твір в синтезі музики, слова та акторської виразності.
- Розкривати задум пісні у всіх аспектах проявів живої природи людини, якими є щирість мови душі, енергетична реалізація почуття, емоції, пластики руху.
- Володіти вмінням професійного спілкування зі слухачем на естраді. Вміти професійно володіти звукопідсилювальною апаратурою.
- Навчитись самостійно професійно розспівуватись.
- Навчитись вирішувати проблему вокально-педагогічного репертуару, збагачення його для майбутньої практичної роботи.
- Навчитись любити та поважати свій голос, дотримуватись усіх норм та правил охорони здоров'я та працездатності вокального апарату.

Методика професійного виховання майбутнього естрадного співака повинна охоплювати різні аспекти його творчого життя, різнобічно формувати його особистість в широкому розумінні цього слова. Адже багато є і буде артистів на сценах всього світу, і тільки той артист має право на суспільне визнання, талант якого натхнений колоритом та невичерпними духовними цінностями рідного народу. Тому бажано в навчально-виховному процесі використовувати творчі національні традиції української пісенної культури, вивчати фольклорно-етнографічний репертуар багатой спадщини України та досягти майстерності і реалізації свого творчого потенціалу у виконанні української естрадної пісні. Доцільно також використовувати репертуар з пісенних культур інших народів світу, побудований на високих зразках світової музичної літератури.

Для здійснення широкого комплексу дій, спрямованих на виховання естрадного співака, необхідна база, яка повинна забезпечити умови для проведення навчального процесу, а саме: кабінет, де проходять індивідуальні заняття зі спеціалізації „Сольний спів”, звукопідсилювальна апаратура, звуковідтворююча апаратура, професійний мікрофон.

Прямим впливом на аудиторію в естраді стає те, що різні виконавці відрізняються один від одного не лише жанром, репертуаром і майстерністю, також манерою, артистичним чином, одним словом - „іміджем”. Тому треба приділяти увагу на створенні власного, неповторного образу.

Репертуар для естрадного виконавця, є основним фактором всієї творчості. Для дії естради на суспільство роль репертуару важко переоцінити. Для будь-якого музиканта репертуар є найважливішою категорією його професійної діяльності. Тому постійне звертання уваги на формування репертуарної політики є першочерговим в вихованні смаку та культури студента.

Усі виступи студентів аналізуються та оцінюються на засіданнях кафедри академічного і естрадного вокалу.

Таким чином, система навчання естрадного співака забезпечує повноцінну професійну спеціальну освіту та творчий розвиток особистості майбутнього фахівця, а також кваліфікаційного викладача, що сприяє подальшому розвитку естрадної вокальної культури України.

Перелік обов'язкових умінь, навичок, вправ і комбінацій, які повинен виконувати студент

1. З майстерністю володіти своїм голосом і технікою естрадного виконавства, виявляючи найкращі темброві барви голосу та звукову своєрідність:

- опанувати та постійно удосконалювати уміння професійного співочого дихання;
- досконало володіти високою позицією звучання голосу;
- у всій повноті оволодіти яскравим звучанням головних та грудного резонаторів;
- мати ідеально точну інтонацію звуковедення;
- володіти відшліфованою професійною мовою.

2. Професійно розвинути свій творчий потенціал та розширити особисті художні уявлення.
3. Удосконалити природні динамічні, емоційні, енергетичні властивості своєї особистості.
4. Професійно ретельно розспівуватись.
5. Виявляти свій акторський талант, вміти відчувати естрадний твір як мікросвіт з його живими почуттями, емоційно-психологічними переживаннями, яскравими енергетичними проявами.
6. Розкривати задум авторів твору, втілюючи його зміст у виконання засобами свого особистого осмислення та інтерпретації, наділяючи творчий образ сценічною виразністю.
7. Мати широкі творчі уявлення та володіти різнобічними прийомами сучасного естрадного виконавства.
8. Мати музичну ерудицію, володіти музичною термінологією.
9. Формувати свій виконавський репертуар, осмислено відбираючи твори, які відповідають високим критеріям професіоналізму, сучасному інтелектуальному погляду та які будуть відповідати особистому артистичному іміджу.
10. Мати вихований естетичний смак.
11. Володіти майстерністю професійного спілкування зі слухачем на естраді.
12. Досконало володіти професійною звуко-акустичною підсилювальною апаратурою.

І. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис навчальної дисципліни „Сольний спів”

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів відповідних ECTS – 6	Галузь знань 02 „Культура і мистецтво”	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність – 025 Музичне мистецтво (Сольний спів)		
Змістових модулів – 2			
		Рік підготовки:	
		6-й	
		Семестр	
За навчальним планом – 360		11-й	12-й
Фактично виділено – 540		Лекції	
Прочитано - 360 На поточний навчальний рік – 180			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 1	Освітній рівень - Другий („магістерський”)	- год.	- год.
		Практичні	
		54 год.	33 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		- год.	51 год.
		Модульний контроль	
		6 год.	6 год.
		Семестровий контроль:	
		30- год.	- год.
Види контролю			
Екзамен	-		

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва розділу, теми	Кількість годин				
	Усього:	Із них:			
		Практичні	Самостійна робота	Модульний контроль	Семест. контроль
VI курс, XI семестр					
Тема 1. Продовження розвитку можливостей художнього мислення студента. Усвідомлення зв'язку емоційно-музичного звучання твору з літературним змістом.	27	27			
Тема 2. Поступове розширення діапазону та збільшення енергетичної амплітуди звучання голосу. Удосконалення роботи системи дихання, подальший розвиток відчуття резонаторів та приближеного звучання голосу. Продовження освоєння специфіки роботи з мікрофоном.	27	27			
Модульний контроль	6			6	
Семестровий контроль	30				30
Усього:	90	54		6	30
VI курс, XII семестр					
Тема 3. Художній образ та акторське його втілення засобами вокальної виразності. Робота зі звукопідсилювальною системою у вокальному класі.	43	17	26		
Тема 4. Засвоєння методичних прийомів, необхідних у подальшій самостійній роботі. Робота з мікрофоном.	41	16	25		
Модульний контроль	6			6	
Усього:	90	33	51	6	

ІІІ. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 (VI курс, XI семестр)

Тема 1.

Продовження розвитку можливостей художнього мислення студента. Усвідомлення зв'язку емоційно-музичного звучання твору з літературним змістом.

Тема 2.

Поступове розширення діапазону та збільшення енергетичної амплітуди звучання голосу. Удосконалення роботи системи дихання, подальший розвиток відчуття резонаторів та приближеного звучання голосу. Продовження освоєння специфіки роботи з мікрофоном.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 (VI курс, XII семестр)

Тема 3.

Художній образ та акторське його втілення засобами вокальної виразності. Робота зі звукопідсилювальною системою у вокальному класі.

Тема 4.

Засвоєння методичних прийомів, необхідних у подальшій самостійній роботі. Робота з мікрофоном.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ „СОЛЬНИЙ СПІВ”

Разом: практичні заняття –87 годин, самостійна робота –51 годин, модульний контроль – 12 години

модулі	Змістовий модуль І		Змістовий модуль ІІ	
Назва				
Кількість балів за модуль	592		626,5	
заняття	1	2	3	4
годин	27 год	27 год	17 год	16 год
Назва навчального модуля (практичне заняття)	Продовження розвитку можливостей художнього мислення студента. Усвідомлення зв'язку емоційно-музичного звучання твору з літературним змістом. 10+0.5)*27=283,5 б.	Поступове розширення діапазону та збільшення енергетичної амплітуди звучання голосу. Удосконалення роботи системи дихання, подальший розвиток відчуття резонаторів та приближеного звучання голосу. Продовження освоєння специфіки роботи з мікрофоном.. 10+0.5)*27=283,5 б.	Художній образ та акторське його втілення засобами вокальної виразності. Робота зі звукопідсилювальною системою у вокальному класі. (10+0.5)*17=178,5 б.	Засвоєння методичних прийомів, необхідних у подальшій самостійній роботі. Робота з мікрофоном. (10+0.5)*16=168 б
913,56.				
Самостійна робота 255 бал.			5*26=130 б.	5*25=125 б.
Види поточного контролю 50 балів	Модульна контрольна робота (прослуховування25 балів)		Модульна контрольна робота (прослуховування 25 балів)	
Підсумковий контроль	Екзамен		-	
Всього 592 балів, коефіцієнт 9,86			Всього 626,5 балів, коефіцієнт 6,26	

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ зп	Тема	Зміст завдання	Години на виконання, передбаченні ТП	Література	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль II (VI курс, XII семестр)						
1.	Художній образ та акторське його втілення засобами вокальної виразності. Робота зі звукопідсилювальною системою у вокальному класі.	Художній образ та акторське його втілення засобами вокальної виразності. Робота зі звукоакустичною підсилювальною системою у вокальному класі. Розширення діапазону прояву акторської майстерності та емоційної реалізації творчої особливості співака в процесі роботи над естрадною піснею. Розвиток майстерності користування професійним мікрофоном, запобігання форсуванню звуку. 10 годин.	26	Основна 2, 6, 7, 25, 33, 38, 41, 45, 50 Додаткова 12, 15, 35, 44.	Опитування, прослуховування	130
2.	Засвоєння методичних прийомів, необхідних у подальшій самостійній роботі. Робота з мікрофоном.	Засвоєння методичних прийомів, необхідних у подальшій самостійній роботі. Робота з мікрофоном. На самостійне відпрацювання студентів відводиться 11 години. Засвоєння методики роботи над естрадною піснею. Прищеплення вміння визначити стильові та жанрові особливості виконуваного твору, а також - розкрити художню та психологічну мету авторського задуму. Удосконалення технічних прийомів професійної роботи з мікрофоном. Продовження творчої роботи над репертуаром, над виразністю та артистичністю виконання.	25	Основна 2, 6, 7, 25, 33, 38, 41, 45 Додаткова 12, 15, 35, 44.	Опитування, прослуховування	125
Загальна кількість балів						255

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів з дисципліни „Сольний спів” оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов’язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня вокально-технічних знань, умінь і навичок. Максимальна кількість підсумкових балів становить:

За XI семестр - **592 бали** за період роботи, що прирівнюється до **60 балів** з урахуванням коефіцієнта (**9,86**), за складання екзамену 40 – балів.

Максимальний рейтинговий показник – 100 балів.

За X семестр - **676 балів** за період роботи за період роботи.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п\п	Вид діяльності Модуль 1	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування індивідуальних занять	0.5	54	27
2.	Робота на індивідуальних заняттях	10	54	540
3.	Модульні контрольні роботи	25	1	25
4.	Самостійна робота	5	-	-
	Всього без підсумкового контролю	592		
	Коефіцієнт	9,86		
	Підсумковий рейтинговий бал	60		
	Екзамен	40		
	Загальний рейтинговий бал	100		

№ п\п	Вид діяльності Модуль 2	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування індивідуальних занять	0.5	33	16,5
2.	Робота на індивідуальних заняттях	10	33	330
3.	Модульні контрольні роботи	25	1	25
4.	Самостійна робота	5	51	255
	Загальний підсумковий бал	626,5		

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне прослуховування, ПМК, залік.

Методи самоконтролю: уміння самостійно розучувати та проводити вокальний самоаналіз творів програмного репертуару.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими, незначними недоліками.
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок.
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)

FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перекладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисциплін.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу магістранта на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Методичні дослідження, які виконує магістрант за визначеною тематикою, прослуховуються під час індивідуальних занять.

Модульний контроль знань магістрантів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У таблиці представлено розподіл балів, що присвоюються бакалаврам упродовж вивчення дисципліни „Сольний спів”.

Розподіл балів, що присвоюються бакалаврам

Модулі									
Змістовий модуль 1 (практичні заняття, самостійна робота)			Загальна кількість балів	Коефіцієнт	Кількість балів з урахування коеф.	Змістовий модуль 2 (практичні заняття, самостійна робота)			Загальна кількість балів
T1	T2	МКР				T3	T4	МКР	
283,5	283,5	25	592	9,86	100	308,5	293	25	626,5

Кількість балів за роботу з практичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

На заняттях з сольного співу застосовуються загальні педагогічні та спеціальні методи навчання:

- **метод розв'язання** різних за ступенями складності навчальних завдань (дозволяє формувати у студентів систему практичних умінь і навичок; активізує діяльність студентів);
- **метод ілюстрування** (застосування викладачем елементів показу правильного звукоутворення та звуковедення);
- **метод звукового регулювання** (дозволяє студентам співвідносити звучання власного голосу з голосом викладача, а також знаходити оптимальний режим роботи голосового апарату в процесі з супроводом);
- **метод педагогічного аналізу** (формує педагогічне мислення студентів у конкретних педагогічних та виконавських ситуаціях засобом аналізу власних дій, розвиває аналітичний, вокальний слух студента);
- **метод ескізної роботи над твором** (дозволяє розширити навчальний репертуар студента з метою його застосування у подальшій педагогічній та музично-виконавській діяльності).

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- робоча навчальна програма;
- навчальні методичні посібники;
- схеми, таблиці;
- збірки вокальних творів;
- збірки народних пісень;
- збірки джазових стандартів;
- збірки романсів;
- апаратура.

Репертуарний список творів, які відповідають широкому спектру вимог з дисципліни „Естрадний спів”, обираються до вивчення і обіймають собою всі ступені складності, передбачені навчальним процесом

Вокалізи

1. *Абт Ф.* Вокализы для баритона и баса. - М.: Музыка, 1985.
2. *Абт Ф.* Избранные упражнения. — М.: Музыка, 1985.
3. *Вілінська І.* Вокалізи для низького голосу. – К. 1962.
4. *Вілінська І.* Вокалізи для високого голосу. – К.: Мистецтво, 1969.
5. *Вілінська І.* Вокалізи для середнього голосу. – К.: Музична Україна, 1989.
6. *Вілінська І.* Вокалізи для співака-початківця. – К. 1971.
7. *Воронім О., Вороніна Р.* 30 вокалізів на основі народних пісень. -К.: Музична Україна, 1991.
8. *Гарсія М.* Школа співу. –М.: Музгіз, 1956.
9. *Глінка М.* Вправи для вдосконалення голосу, методичні пояснення до них та вокалізи-сольфеджіо. –М.: Музгіз, 1951.
10. *Далецкий О.* Вокализы. –М. 1973.
11. *Егорычева М.* Упражнения для развития вокальной техники. –К., 1980.
12. *Завалишина М.* Вокализы. –К., 1984.
13. *Заринь В.* Вокализы. –М., 1962.
14. *Зейдлер Г.* Искусство пения для сопрано или тенора. - М.: Гос.муз. издательство, 1957.
15. *Конконе Дж.* Сорок упражнений. –М., 1962.
16. *Лютген В.* Ежедневные упражнения: 20 маленьких вокализов. –М.: Музыка, 1964.
17. *Маркезі М.* Вокалізи –К., 1980.
18. *Павлюченко С.* Вокалізи для середнього і низького голосів. - К.: Музична Україна, 1979.
19. *Тамшина В. І.* Вокализы для сопрано. - М.: Музыка, 1973.
20. *Vokalisieren Panofka.* Edition Peters Op.85 Heft I (Arlberg)

Нотно-методична література

1. Злотник О. - К.: Музична Україна, 1992.
2. Зуєв О. - К.: Музична Україна, 1980., 1985.
3. Івасюк В. - К.: Музична Україна, 1977.
4. Карабіц І. - К.: Музична Україна, 1983.
5. *Кос-Анатольский А.* Вибрані пісні -К.: Музична Україна, 1991.
6. Кириліна І. - К.: Музична Україна, 1985.
7. Мастера зарубежной эстрады. - М.: Музыка, 1983.
8. Музична орбіта. - К.: Музична Україна, 1970-80.
9. Поклад І. - К.: Музична Україна, 1991.
10. Різдвяна псалма. - К.: Музична Україна, 1992.
11. *Сабадаш С.* - К.: Музична Україна, 1981.
12. Стрілецькі пісні. - К.: Музична Україна, 1992.
13. Твоя пісня.-К.: Музична Україна, 1988,1989, 1990.
14. *Шамо І.* - К: Музична Україна, 1989.
15. Естрадні пісні. -К.: Музична Україна, 1974-1990.
16. „Я хочу, щоб пісні звучали”. - Харків: Фоліо, 1998.
17. Вечер старинного романса. - М.: Искусство.
18. *Малышева Н.М.* О пении (из опыта работы с певцами). - М.: Сов. композитор, 1988. ,
19. Песни и романсы из кинофильмов. Исаак Шварц на стихи Б. Окуджавы. -Л.: Сов.композитор, 1988.
20. Поет А. Пугачева. -М.: Музыка, 1989.
21. Поют барды.-Л.: Музыка, 1990.
22. Популярный справочник песен. - М.: Музыка, 1991.
23. Песни Раймонда Паулса. - Л.: Сов. композитор, 1991.
24. Песни ансамбля „Битлз”. - К.: Музична Україна, 1990.
25. Романсы и песни П. Булахова. - М.: Музыка, 1983.
26. *Симоненко В.* Мелодии джаза. - К.: Музична Україна, 1991.
27. Старинные романсы „Умчались года...”. - М.: Музыка, 1991.
28. The best of Holliwood 60-70 годы. – М.: Мера-сервис, 1996.
29. The best of Holliwood 40-50 годы. – М.: Мера-сервис, 1999.
30. The best of Holliwood 20-30 годы. – М.: Мера-сервис, 1999.

31. World of hits. Vol.3 Night train. – М.: Мера-сервис, 1998.
32. World of hits. Vol.4 Birdland. – М.: Мера-сервис, 1998.

Класичні романси

1. „В лесу”. Муз. З. Грига. Сл. Г. Андерсена
2. „Портрет”. Муз. А. Спиро. Сл. М. Лермонтова
3. „Не ветер веял с высоты...”. Муз. Н. Римского-Корсакова. Сл. А. К. Толстого.
4. „Старая мать”. Муз. З. Грига. Сл. Н. Слонова
5. „Нищая”. Муз. А. Алябьева. Сл. Д. Ленского (из П.-Ж Беранже)
6. „О, позабудь былые увлечения”. Муз. и сл. Т. Котляревской
7. Сл. и муз. Л. Дризо „Расцвели хризантемы опять”
8. „Но я вас все-таки люблю”. Муз. Б.Кейля. Сл. А. Сурина
9. „Две розы”. Муз. С. Покрасса. Сл. А. Д'Актиля
10. „Зоре моя вечірня”. Муз. Я. Степового. Сл. Т. Шевченка
11. „Гуде вітер вельми в полі”. Муз. М. Глінки. Сл. В. Забіли
12. „Нічого, нічого” сл.народні. Муз. М. Лисенка
13. „Майский день”. Муз. Ц. Кюи. Сл. Плещеева.
14. „Коснулась я цветка”. Муз. Ц. Кюи. Сл. В. Немировича-Данченко.
15. „Царскосельская статуя”. Муз. Ц. Кюи. Сл. А. Пушкина
16. „Желание”. Муз. Ц. Кюи. Сл. А. Пушкина.
17. „Деревенский сторож”. Муз. А.Гурилева. Сл. Н. Огарева.
18. „Не хочу!”. Муз. П. Булахова. Сл. неизв. автора.
19. „Сердце поэта”. Муз. Э. Грига. Сл. Андерсена
20. „Горные вершины”. Муз. А. Варламова. Сл. М. Лермонтова
21. „Я помню вальса звук прелестный”. Муз. и сл. Н. Листова
22. „Ночь светла”. Муз. Н. Шишкин. Сл. невід, автора.
23. „Нет, не тебя так пылко я люблю”. Муз. Н. Шишкин. Сл. М. Лермонтова.
24. „Белой акации гроздь душистые”. В. Баснер
25. „Только раз”. Б. Фомин
26. „Я тебе ничего не скажу”. Т. Толстой
27. „Солов'їний романс”. А. Кос-Анатольський
28. „Ти як квітка”, „Не співайте мені”. С. Людкевич
29. „Молитва за Україну”. М. Лисенко
30. „Вечірня пісня”. К. Стеценко
31. „Запливай же, роженько весела”. О. Андрієвська

Українські народні пісні

- „Бодай ся когут знудив”
- „Вечір близьенько”
- „В кінці греблі шумлять верби”
- „Гандзя”
- „Глибока кириця”
- „Грицю, Грицю, до роботи”
- „Де ти, доню, барилася?”
- „Добри вечір дівчино”
- „Добрий вечір, зелена діброва”
- „Дощик”
- „Ішов козак потайком”
- „і шумить і гуде”
- „Іхав козак на війноньку”
- „Іхав козак за Дунай”
- „Йшла я по воду”
- „Закувала зозуленька”
- „Зелененький барвіночку”
- „Зеленая ліщинонько”
- „Зацвіла в долині червона калина”
- „Зоре моя вечірня”
- „Казав мені батько”
- „Летіла зозуля через мою хату”

„Лугом іду, коня веду”
„Мав я раз дівчиноньку”
„Місяць на небі”
„На вулиці скрипка грає”
„Надворі чорна хмара в'ється”
„Над річкою бережком”
„На поточку-м прала”
„Нащо мені чорні брови”
„Не щебече соловейку”
„Одна гора високая”
„Ой важу я, важу”
„Ой, джигуне, джигуне”
„Ой, дівчино, шумить гай”
„Ой, вербо, вербо”
„Ой, гаю мій, гаю”
„Ой, за гаєм, за Дунаєм”
„Ой, за горою”
„Ой зірву я у рожі квітку”
„Ой, на горі сніг біленький”
„Ой на горі на високій”
„Ой, на гору козак воду носить”
„Ой, не світи, місяченьку”
„Ой не ходи, Грицю”
„Ой, маю я чорні брови”
„Ой під вишню”
„Ой піду я до млина”
„Ой там на горі”
„Ой, там на товчку, на базарі”
„Ой, ти гарний Семене”
„Ой, ти знав, нащо брав”
„Ой ти місяцю”
„Ой, болить ня головонька”
„Ой, у вишневому садочку”
„Ой у полі три криниченьки”
„Ой у полі три тополі”
„Ой ходила дівчина бережком”
„Ой чий то кінь стоїть”
„Ох і не стелися, хрещатий барвінку”
„Пливе човен”
„Посилала мене мати”
„Посіяла яру руту”
„При долині куш калини”
„Прилетіла перепілонька”
„Серед села дичка”
„Сидить дід на печі”
„Сонце низенько”
„Стелися, барвінку, низенько”
„Стоїть гора високая”
„Стоїть явір над водою”
„Ти до мене не ходи”
„Умираю моя мати”
„Чи я в лузі не калина була”
„Чого сидиш коло мене”
„Чоловіче, я слаба”
„Чом, чом не прийшов”
„Шумить гуде дібровонька”
„Хоть у мене мужичок з кулачок”
„Якби мені черевики”
„Якби мені не тиночки”

Рекомендовані естрадні пісні українських композиторів

1. О. Бурміцький: „Шелестять дощі”.
2. В. Верменич: „Чорнобривці”, „На калині мене мати колихала”.
3. О. Білаш: „Два кольори”, „Над Україною”, „Полинь”, „Полтавська полька”, „Журавка”, „Пісня про калину”, „Стань зорею мені”.
4. П. Дворський: „Рідна мова”, „Смерекова хата”.
5. Л. Дублінський: „Черешневий гай”, „Якщо любиш - кохай”.
6. В. Егоров: „Світ зvezды”.
7. О. Злотник: „Маки червоні”, „Гай, зелений гай”, „Чуєш, мамо”, „Батько і мати”, „Марево снів”.
8. О. Зуєв: „Три дороги”, „Якщо поруч ти”, „Крила удачі”, „П’є журавка воду”.
9. В. Івасюк: „Водограй”, „Світ без тебе”, „Кленовий вогонь”, „Я піду в далекі гори”, „Запроси мене у сні”, „Тільки раз цвіте любов”, „Балада про мальви”, „Балада про дві скрипки”, „Жовтий лист”, „Мандрівний музика”, „Червона рута”, „Пісня буде поміж нас”.
10. М. Каландьоник: „Так тихо падає сніг”.
12. І. Кирилівна: „Яблунові зливи”, „Лесная чакона”, „Лісова пісня”.
13. С. Козак: „Коні ворони”.
14. П. Майборода: „Пісня про рушник”, „Ми підем, де трави похилі”, „Стежина”, „Елегія”, „Любов моя”, „За вікном”, „Ромен-цвіт”, „Ти – моя вірна любов”, „Виростеш ти, сину”, „Колискова”.
15. О. Матвійчук: „Мій Києве-граде”, „О, мамо, я скучив”, „Ключі від раю”.
16. М. Мозговий: „Край, мій рідний край”, „Моя земля”, „Зачаровані слова”, „Минає день, минає ніч”.
17. Б. Монастирський: „Дев’ятий клас”, „Два слова”.
18. Т. Петриненко: „Пісня про пісню”, „Господи, помилуй”, „Зорепадом летять роки”, „Білий океан”.
19. І. Поклад: „Чарівна скрипка”, „Скрипка грає”, „Зелений клен”, „Кохана”.
20. О. Пономарьов: „Колискова”, „Моє кохання сірооке”.
21. В. Семенов: „Мій зоряний світ”, „Зто земля моя”.
22. Г. Татарченко: „Білі нарциси”.
22. О. Тищенко: „І твій останній погляд”.
23. І. Харитонов: „Україна”.
24. В. Хурсенко: „Постели рушники, моя мамо”, „Кохаю і бажаю” „Ні, я нічого не забув”.
25. / Шамо: „Три поради”, „Пісня про Київ”, „Пісня про щастя”, „Ідуть дощі”, „Нахилились медоцвіти”, „Проводжала мати свого сина”.
26. Б. Янівський: „Журавочка”.
27. І. Білозір: „Перший сніг”, „Пшеничне перевесло”, „Ніби вчора”.
28. С. Лазо: „Ні обіцянок, ні пробачень”, „Мрії про тебе”.
29. Б. Весоловський Прийде ще час. Танго.
30. Сл. Я. Масляка, муз. Б. Весоловського Усміх. Танго.
31. Сл. Є. Костюка, муз. Б. Весоловського Бродяга. Повільний вальс.
32. Сл. М. Петренка, муз. Б. Весоловського Намалюй мені ніч. Повільний вальс.
33. Сл. і муз. Б. Весоловського Ти з любові собі не жартуй. Фокстрот.
34. Сл. і муз. Б. Весоловського Як тебе не любити. Танго.
35. Сл. В. Дан, муз. Б. Весоловського Щоночі. Повільний вальс.
36. Сл. І. Патоля, муз. Б. Весоловського Тихо без слів... Танго.
37. Сл. і муз. Б. Весоловського Подає рученьку. Танго.
38. Сл. і муз. Б. Весоловського Чудовий сон. Танго.
39. Сл. і муз. Б. Весоловського Гей-га! Танго-серенада.
40. Сл. і муз. Б. Весоловського Чи справді? Танго.
41. Сл. і муз. Б. Весоловського Чар Карпатських гір Повільний вальс
42. Сл. і муз. Б. Весоловського Лети, тужлива пісне Танго-пісня.
43. Сл. і муз. Б. Весоловського Радий би я залюбитись в тобі. Танго.
44. Сл. і муз. Б. Весоловського Було не тужити. Танго.
45. Сл. і муз. Б. Весоловського Колискова.
46. Сл. Шад, муз. Б. Весоловського Бували дні. Танго.
47. Сл. С. Чарнецького, муз. Б. Весоловського Вина, вина, дівчино... Вальс.
48. Сл. і муз. Б. Весоловського Чи знаєш ти? Повільний вальс.
49. Сл. і муз. Б. Весоловського Не плачте, рожі. Танго-пісня.
50. Сл. М. Рильського, муз. Б. Весоловського На білу гречку впали роси...

Рекомендовані естрадні твори зарубіжних композиторів

1. С. Адамо: „Падає сніг”.
2. Б. Бакарак: „Грустные капельки дождя”.
3. Дж. Бачелли: „Твоей улыбки тень”.
4. Ф. Бернейм: „Мадемуазель співає блюз”.
5. Дж. Гершвін: „Колискова”, „Любимый мой”.
6. Д. Деньо: „Кабаре”.
7. В. Дольский: „Господа офицеры”.
8. А.-К. Жобим: „Девушка из Ипанимы”.
9. С. Кулемин: „Бедная роза”.
10. О. Кулик: „Моя єдина”, „Одинок”, „Я і ти”.
11. І. Крутой: „Не надо”, „Музыка венчальная”, „Отзовись”.
12. Дж. Леннон і П. Маккартни: „Мишель”.
13. Ф. Лей: „История любви”.
14. В. Лоткин: „Не надо, не надо”.
15. Е. Мартынов: „Медовый август”.
16. М. Минков: „Не отрекаются, любя”.
17. С. Муравьев: „Верни мне радость”.
18. Н. Носков: „Это здорово”.
19. Н. Орбелян: „Сто часов счастья”.
20. И. Отиева: „Иди же с миром”.
21. С. Павлиашвили: „Музыка для друзей”.
22. К. Партер: „Опять жара”.
23. Р. Паулс: „Чарли”.
24. А. Петров: „Моей душе покоя нет”, „О бедном гусаре замолвите слово”.
25. В. Резников: „Карточный домик”, „Телефонная книжка”.
26. А. Розенбаум: „Вальс-бостон”.
27. И. Саруханов: „Возвращайся”.
28. П. Стер: „Где цветы минувших дней?”.
29. Дж. Стайн: „Люди”.
30. Д. Тухманов: „Сама любовь”, „Не забывай”, „Напрасные слова”.
31. С. Уадер: „Милая моя”.
32. А. Шульгин: „Кап-кап”.

Рекомендовані джазові стандарти:

1. “Sweet Georgia Brown” w. & m. Ben Bernie, Maceo Pincard & Kennet Casey.
2. „Poor Butterfly” w. John L. Golden, m. Raymond Hubbell.
3. „Oh, Lady be good” w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
4. „Blue room” w. Lorenz Hart, m. Richard Rodgers.
5. „Bye bye blackbird” w. Mort Dixon, m. Ray Henderson.
6. “Indian summer” w. Al Dubin, m. Victor Herbert.
7. “Avalon” w. Al Jofson & B.G. De Sylva, m. Vincent Rose.
8. “Too Marvelous for words” w. Johnny Mercer, m. Richard A. Whiting.
9. “Lullabye of birdland” m. George Shearing, w. George David Weiss.
10. “Round midnight” w. Bernie Hanighen, w. Coonie Williams & Thelonius Monk.
11. “Days of wine and roses” w. Johnny Mercer, m. Henry Mancini.
12. “September in the rain” w. Al Dubin, m. Harry Warren.
13. “Autumn in New York” w. & m. Vernon Duke.
14. “I cover the waterfront” w. Edward Heyman, m. John Green.
15. “Love for sale” w. & m. Cole Porter.
16. “Namely you” w. Johnny Mercer, m. Gene De Paul.
17. “You go to my head” w. Haven Gillespie, m. J. Fred Coots.
18. “If I love again” (With the laughing face) w. Phil Silver, m. James Van Heusen.
19. “Softly as in a morning” w. Oscar Hammerstein, m. Sigmund Romberg.
20. “Early autumn” w. Johnny Mercer, m. Ralph Burns & Woody Herman.
21. “I know that you know” w. Anne Caldwell, m. Vincent Youmans.
22. “A time for love” w. Paul Francis Webster, m. Johnny Mandel.

23. "All the think you are" m. Jerome Kern, w. Oscar Hammerstein.
24. "A night in Tunisia" w. & m. Dizzy Gillespie & Frank Paparelli.
25. "I'll remember april" w. & m. Done Raye, Gene De Paul & Pat Johnston.
26. "Blussette" w. Normal Gimbel, m. Jean Thielemans.
19. "If I were a bell" w. & m. Frank Loesser.
20. "Mr. Sandman" w. & m. Pat Ballard.
21. "Prisoner of love" w. & m. Leo Robin, Clarence Gaskill & Russ Columbo.
22. "Basin street blues" w. & m. Spenser Williams.
23. "A weaver of dreams" m. Victor Young, w. Jack Elliot.
24. "Out of this world" m. Harold Arlen, w. Johnny Mercer.
25. "I'm glad there is you" w.& m. Paul Madeira & Jimmy Dorsey
26. "I'll wind" (You're blowing` me no good) w. Ted Koehler, m. Harold Arlen.
27. "In a mellow tone" w.& m. Duke Ellington & Milt Gambler.
28. "Do nothing `till you hear from me" w.& m. Duke Ellington & Bob Russell.
29. "Don`t get around much anymore" w.& m. Duke Ellington.
30. "I didn`t know about you" w.& m. Duke Ellington.
31. "Just squeeze me" w. & m. Duke Ellington & Lee Gaines.
32. "I got it bad" w. & m. Duke Ellington & Paul Webster.
33. "Night and day" w. & m. Cole Porter.
34. "Embraceable you ,, w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
35. "I got rhythm" w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
36. "Just on of those things" w. & m. Cole Porter.
37. "How long has this been going on?" w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
38. "Three little words" w. & m. Bert Kalmar & Harry Rubby
39. "You do something to me" w. & m. Cole Porter.
40. "My one and only love" w. & m. Robert Mellin & Guy Wood.
41. "With a song in my heart" w. & m. Lorenz Hart & Richard Rodgers
42. "The man I love" w. Ira Gershwin, m. George Gershwin.
43. "Tea for two" w. & m. Irving Caesar & Vincent Youmans.
44. "I'm a fool to want you" w. & m. Jack Wolf, Joel Herron & Frank Sinatra.
45. "I get a kick out of you" w. & m. Cole Porter.
46. "I'm getting sentimental over you" w. & m. George Bassman.
47. "I don`t stand a ghost ot a chance with you" w. & m. Victor Young, Bing Crosby & Ned Washington.
48. "When lights are low" w. & m. Benny Carter & Spence Williams.
49. "Stardust" w. & m. Hoagy Carmichael & Mitchell Parish.
50. "Emily" w. & m. Johnny Mandel & Johnny Mercer.
51. "Serenata" w. & m. Leroy Anderson & Johnny Mercer.
52. "Stars fell on Alabama" w. & m. Frank Perkins.
53. "Mr. Lucky" w. & m. Henry Mancini.
54. "Easy living" w. & m. Leo Robin & Ralph Rainger.
55. "Sweet Lorraine" w. & m. Cliff Burwell & Mitchell Parish.
56. "The night has a thousand eyes" w. & m. Buddy Bernier & Jerry Bainin.
57. "Too young to go steady" w. & m. Harold Adamson & Jimmy Mc Hugh.

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Антонюк В. Г. Постановка голосу. / В. Г. Антонюк. // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Українська ідея, 2000.
Режим доступу: <http://www.musicfancy.net/ru/sheet-music-archive/290>.
Дата звернення 9.01 2017 – назва з екрану.
2. Дмитриев Л. Основы вокальной методики. / Л. Дмитриев. – М., 2000.
Електронна бібліотека кафедри
Режим доступу: <http://www.e-reading.club/book.php?book=107127>
Дата звернення 9.01 2017 – назва з екрану.
3. Морозов В. Тайны Вокальной речи/ В. Морозов – М.: Музыка, 1966.
Електронна бібліотека кафедри
Режим доступу: <http://files.regentjob.ru/books/vokal/morozov>
Дата звернення 9.01 2017 – назва з екрану.
4. Егоров А. Гигиена голоса и его физиологической основы. / А. Егоров. – М., 1962.
Електронна бібліотека кафедри
Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1763300/>
Дата звернення 9.01 2017 – назва з екрану.
5. Егоров А. Фізіологія співу і профілактика захворювання голосу співака. / А. Егоров. – Л., 1958.
Режим доступу: mpf.udpu.org.ua/wp-content/zagruzka/...
Дата звернення 9.01 2017 – назва з екрану.
6. Емельянов В. Развитие голоса, координация и тренинг. / В. Емельянов. – Спб: Лань, 2000.
Електронна бібліотека кафедри
Режим доступу: <http://djembuka.weebly.com/blog/v-emeljanov-razvitie-golosa-skachatj>
Дата звернення 9.01 2017 – назва з екрану.
7. Зданович А. Питання вокальної методики. / А. Зданович. – М.: Музгіз, 1965.
Режим доступу:
<https://books.google.com.ua/books?id=wXXQCgAAQBAJ&pg=PA331&lpg=PA331&dq>
Дата звернення 9.01 2017 – назва з екрану.
8. Плужников К. Механика голоса: принципы постановки голоса. / К. Плужников. – СПб.: Ut, 2003.
Режим доступу:
<https://docs.google.com/file/d/0B5FP5wE8xl1ZU1B6TmI4S2hFZzA/view>
Дата звернення 9.01 2017 – назва з екрану.
9. Менабени А. Методика обучения сольному пению. / А. Менабени. – М.: Просвещение, 1987.
Електронна бібліотека кафедри

Режим доступу:

http://img1.liveinternet.ru/images/attach/c/6//4693/4693981_menabeni_metodika_obucheniya.pdf

Дата звернення 9.01 2017 – назва з екрану.

10. Юшманов В. Вокальная техника и её парадоксы. / В. Юшманов. – СПб.: ДЕАН, 2007.

Режим доступу: <http://www.emelyanov-fmrg.ru/biblio/recomendations>

Дата звернення 9.01 2017 – назва з екрану.

11. Ярославцева Л. Мировые вокальные школы. / Л. Ярославцева. – М., 1981.

Режим доступу: <http://www.emelyanov-fmrg.ru/biblio/recomendations>

Дата звернення 9.01 2017 – назва з екрану.

Нотна література:

1. Дмитриева Т. Українські народні пісні про кохання. / Т. Дмитриева. – К.: «Музична Україна», 1978
2. Страхова В. Українські народні пісні. / В. Страхова. – К.: «Музична Україна», 1985
3. Вілінська І. Вокалізи для середнього голосу. / І. Вілінська. – К.: «Музична Україна», 1989
4. Ясемчик Р. Эра свинга. / Р. Ясемчик. – М., 1994
5. Ясемчик Р. Nat King Cole music story. / Р. Ясемчик. – М., 1999
6. Сафронова О. Распевки. Хрестоматия для вокалистов. / О. Сафронова. – СПб.: «Планета музыки», 2009
7. Shalin J. «The glory of Gershwin». / J. Shalin. – N.-Y.: «SMP», 1988
8. Шварц И. «Песни и романсы»
9. Модель В. «Песни и романсы А. Вертинского» / В. Модель. – Л.: «Советский композитор», 1991
10. Олинская И. Популярный справочник-песенник / И. Олинская. – М.: «Музыка», 1990
11. Шаповалова Р. Сучасні романси та романси з кінофільмів / Р. Шаповалова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014
12. Верменич Ю. «World of hits. Современная джазовая классика» / Ю. Верменич. – М.: «Мега-сервис», 1998
13. «Easy blues»
14. Ясемчик Р. «World of hits» / Р. Ясемчик. – М.: «Мега-сервис», 2002
15. Маркин Ю. «Джорж Гершвин. Порги и Бесс» / Ю. Маркин. –
16. Стенпневская Е. «Песни американских мюзиклов» / Е. Стенпневская. – М.: «Музыка», 1982
17. Кулёв В. «Золотая коллекция романса» / В. Кулёв. – М.: «Современная музыка», 2000

- 18.Цыбулин М. «Старинные романсы и песни» / М. Цыбулин. – М.: «Советский композитор», 1991
- 19.Иванов А. Старинные романсы / А. Иванов. – Л.: «Музыка», 1967
- 20.Радвилович А. Серенада солнечной долины. Американские песни. / А. Радвилович. – Спб.: «Лань», 2000
- 21.Артемьева Е. В классе К. Н. Дормак. Обобщение вокально-педагогического процесса. – М.: Музыка.
- 22.Антонюк А. Постановка голосу: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Українська ідея, 2000.

Додаткова література:

1. Гнидь Б. Історія вокального мистецтва. – НМАУ, 1997.
2. Донець-Тессейер М. Збірник вправ для розвитку техніки легких жіночих голосів. Ч.1-4. – К.: Мистецтво, 1950-1970.
3. Емельянов В. В. Развитие голоса: Координация и тренаж. – СПб., 1997.
4. Емельянов В. В. Структура голосовой активности человека // Перспективы развития вокального образования: Сборник. – М., 1987.
5. Малинина О. Вокальное воспитание детей. – Л.: Музыка, 1967.
6. Морозов В. Биофизические основы вокальной речи. – Л.: Наука, 1977.
7. Морозов В. Резонансная теория искусства пения и вокальная техника выдающихся певцов. – М., 2001.
8. Огороднов Д. Музыкально-певческое воспитание детей в общеобразовательной школе. – Л., 1972.
9. Панофка Г. Искусство пения. – М.: Музыка, 1968.
- 10.Паночка Г. 12 артистических вокализов: для меццо-сопрано или сопрано в сопровождении фортепіано. – М.: Музыка, 1969.
- 11.Яцевич Ю. Музыка: словник-довідник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003.
- 12.Юцевич Ю. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу. – К., 1998.